

CL og fransk i folkeskolen

I franskundervisningen i folkeskolen er CL blevet et hyppigt anvendt redskab. Der er mange forskellige strukturer, som kan bruges til træning af forskellige sprogkompetencer og på forskellige niveauer. Vi vil komme ind på brugen af de CL-strukturer, vi finder mest anvendelige, og diskutere fordele og eventuelle ulemper ved deres anvendelse på forskellige klassetrin. Som ved andre arbejdsmetoder giver arbejdet med CL-strukturerne det bedste resultat, hvis de bliver praktiseret regelmæssigt, og der opnås en genkendelighed i strukturerne. Det bliver også en mere brugbar metode for læreren, fordi man ved den konstante brug bliver vant til at tænke sin forberedelse og sit stof ind i rammerne af CL.

I denne artikel vil vi præsentere, hvordan man kan arbejde med følgende strukturer: Duetlæsning, Flashcards, Lyt-tegn-skriv, Dobbeltcirkler, Find-en-der og Samtidig skrivetur. Alle strukturer er repræsenteret i hhv. *Cooperative Learning Vocabulaire et Communication I* samt i *Cooperative Learning Présentation et Discussion II*. Disse strukturer egner sig dels til at øve mundtlighed, dels til at træne skriftlighed.

Duetlæsning er en parstruktur, der foregår ved, at hver elev får udleveret den samme tekst. Alle elever vælger en læsemakker – det kan være sidekammeraten eller en anden elev, de finder ved at gå rundt i klassen.

FABIENNE BAUJAULT BORRESEN

Cand.mag. i fransk og fremmedsprogspædagogik

Lærer på Skovvangsskolen, Allerød

Fabienne.borresen@gmail.com

JOSEFINE ROSENKVIST

Cand.ling.merc. i fransk samt meritlærer

Lærer på Skovshoved skole

josefinerosenkvist@hotmail.com

TRIN 1: I hvert par vælges en elev A og en elev B.

TRIN 2: I par læser eleverne hver især de linjer, der er markeret med deres bogstav. Linjer markeret AB læses i kor af begge elever.

Duetlæsning hjælper eleverne med udtale og intonation, samtidig med at den fremmer læring af et bestemt ordforråd. Dialogen fungerer godt til at øve scener fra deres egen hverdag, de så kan opføre for hinanden. Og det kan de godt lide. Ved Duetlæsning er alle eleverne *sprogligt aktive*, fordi de enten skal lytte og rette deres makker eller læse højt. Det giver både god dynamik og tryghed at læse i par. Eleverne tager del i hinandens læringsproces, fordi de *hjælper og retter hinanden*. I denne struktur kan læreren vælge at koncentrere sig om at lytte til få ad gangen og bedre kunne hjælpe og støtte der, hvor behovet er størst. Vi oplever, at eleverne gør sig mere umage med at øve deres dialog, når de ved, at de skal opføre den for et andet par eller for klassen.

Strukturen egner sig udmærket til, at eleverne står op eller sidder rundt omkring i klassen og læser op for hinanden. Strukturen kan bruges på alle klassetrin. Duetlæsning kan også bruges til læsning af andet end dialogtekster. Man fokuserer på intonation, udtale og mundtlighed, og alle elever bliver aktiveret. I denne struktur er det vigtigt, at eleverne ikke altid har den samme makker, så de udfordres forskelligt. Omvendt giver det også god mening, at læreren parrer eleverne, så alle får bedst muligt udbytte. Læreren sørger endvidere for at gøre eleverne opmærksomme på, at det er lige så vigtigt at lytte og kommentere, som det er at læse op.

Flashcards er en parstruktur, som består i, at hvert par har et antal kort med spørgsmål/tekst på den ene side og svar/illustration på den anden. Den ene elev er 'tutor', den anden er »elev«.

TRIN 1: Tutoren har alle kortene. Han tager det første kort og viser det til eleven.

TRIN 2: Eleven fortæller, hvad han ser på kortet. Hvis eleven svarer rigtigt, vinder eleven kortet, og tutoren roser ham. Der bruges overdreven ros, og rosen varieres hver gang. Hvis eleven ikke kan svare, giver tutoren svaret, og kortet lægges tilbage i bunken.

TRIN 3: Der fortsættes til eleven har vundet alle kort.

TRIN 4: Der byttes roller.

Eleverne synes generelt, det er sjovt at lave noget, der minder om leg eller spil. Strukturen egner sig rigtig godt til at lære eller genopfriske gloser eller grammatiske bøjninger. Det er en parstruktur, som igen giver tryghed og større frihed til at turde udfolde sig. Eleverne er hinandens tutorer og hjælper hinanden. Flashcards kan også laves som en konkurrence makkerne imellem, hvis man vælger at lave den på tid. Den kan også varieres ved, at eleverne skal kunne sætte glosen ind i en sætning for at vinde kortet. Spillet er oplagt til at øve eller repetere nye gloser før et nyt tema, ligesom den kan bruges ved afslutning og evaluering af et gloseområde/tema i form af billedlotteri. I stedet for at klippe kortene ud kopierer læreren flaschcard-arket, deler i to og deler det ud som billedlotteri-plader. Eleverne krydser af på pladen, når ordet råbes op. Flashcards kan også bruges til at repetere grammatiske bøjninger allerede fra 7. klasse, fx être, avoir samt andre relevante verber. Afhængigt af stofområde er strukturen anvendelig på alle klassetrin.

Lyt-tegn-skriv er en gruppestruktur.

TRIN 1: Eleverne lytter, mens læreren dikterer de første sætninger i tegnediktaten.

TRIN 2: Et passende sted holdes en pause i diktaten, og eleverne tegner det, de lige har hørt.

TRIN 3: Eleverne inddeles i par. Elev A forklarer sin tegning til partneren, elev B.

TRIN 4: Eleverne opsummerer hver især det, de har hørt, og noterer de forskellige gloser i kanten af tegningen.

TRIN 5: Diktaten fortsætter, og processen gentages fra Trin 2. Dette fortsætter, til diktaten er færdig.

Eleverne er meget glade for at tegne. De laver et produkt, som kan limes ind i deres portfolio eller sættes op på en opslagstavle i klassen. Produkterne kan også tages frem igen ved repetition af et bestemt tema. Det er nyt for mange, at de skal tegne i sprogtimen – og så lære samtidig. Når der arbejdes med denne struktur, er der en rigtig god stemning i klassen. Eleverne gør sig umage med deres tegning og gloser i margenen. Strukturen egner sig godt til begynderundervisningen i sprog. Den har både fokus på lyttefærdighed og skriftlighed. Opgaven egner sig godt til differentiering, da de dygtigste elever kan få til opgave at skrive en sammenhængende tekst om det, de ser på tegningen, hvor andre kan »nøjes« med at skrive gloser og artikler. På de ældste klassetrin vil denne struktur være god til at træne billedbeskrivelse, som er en del af den frie skriftlige fremstilling i afgangsprøven. Diktatdelen kan her have

fokus på, at eleverne træner forholdordene og placeringen i billedet. À droite il y a..., derrière on voit un...

Dobbeltcirkler er en klassestruktur.

TRIN 1: Halvdelen af eleverne former en cirkel og vender ryggen imod cirkelens centrum. Den anden halvdel af eleverne danner en cirkel udenom, således at hver elev stiller sig ansigt til ansigt med en fra indercirklen.

TRIN 2: Læreren stiller et spørgsmål og/eller skriver det på tavlen.

TRIN 3: Partnerne diskuterer/præsenterer deres synspunkt i fx et minut.

TRIN 4: Partnerne takker for snakken, og ydercirklen rykker en person til højre.

TRIN 5: Partnerne diskuterer/præsenterer deres synspunkt over for en ny partner i den aftalte tid.

TRIN 6: Læreren stiller et nyt spørgsmål, og eleverne diskuterer med deres nye partnere.

Strukturen forbereder eleverne til den mundtlige prøve, idet den træner fri formulering. Fri formulering er vores største udfordring på et fremmedsprog og ikke mindst på fransk, som eleverne ikke har så meget forbindelse med uden for skolen. For at denne struktur skal give udbytte, skal den forberedes grundigt: eleverne skal have trænet nogle skriftlige stikord, sætningsindledere, spørgeord, gambitter og andre faste vendinger. Gentagelsen er her meget vigtig for at få automatiseret udtrykkene. Det er også vigtigt, at emnet ikke er for svært.

Eleverne kan have forberedt spørgsmålene hjemme eller fået lov at besvare dem med stikord i klassen, kort før øvelsen går i gang. Ulempen ved denne struktur er, at den let kan blive lidt kaotisk, fordi de elever, som har det sværere eller ikke har forberedt sig på spørgsmålet, ikke kan udnytte deres taletid hensigtsmæssigt. Det kræver, at man som lærer holder stramt på tiden og giver dem nogle spørgeord eller anerkendende ord, som de kan skyde ind, når de ikke ved, hvad de skal svare. Dialog og respons skal have fokus på indholdet og skal være enkelt og genkendeligt.

Find – én – der er en klassestruktur, hvor alle elever får udleveret en kopi af et ark med spørgsmål. På arket er der plads til underskrifter.

TRIN 1: Eleverne cirkulerer rundt i klassen, rækker hånden i vejret og finder en partner, som også har en hånd i vejret.

TRIN 2: De to partnere hilser og stiller hinanden spørgsmål fra arket. Hvis de kan svare bekræftende på et spørgsmål, skriver de under på hinandens ark.

TRIN 3: Partnerne takker, siger farvel og signalerer ved at række hånden i vejret, at de er »ledige« til en ny partner.

TRIN 4: I det nye par stilles et nyt spørgsmål fra arket.

TRIN 5: Eleverne fortsætter på samme måde, til opgavearket er fyldt. Når en elev har alle svarene, sætter han sig, men han kan stadig spørges af andre.

TRIN 6: Når alle sidder ned, er strukturen færdig.

Strukturen kan bruges som »isbryder« i starten af en lektion efter weekenden eller ferien og kan anvendes til både mundtlig dialog og gerne med et grammatisk fokus som fx passé composé (før nutid) og/eller futur proche (den nære fremtid) og la négation. Indholdet kan samtidig være temabaseret. Den er bedst i 8. og 9. klasse, hvor eleverne har fået lidt større grammatisk kendskab og ordforråd, men kan forenkles og bruges i 7. klasse, hvor der stilles simple spørgsmål i présent. Den er meget konkret og lader eleverne øve sig på at stille spørgsmål og svare i forskellige grammatiske tider; samtidig trænes dialog og respons. Den bidrager til en god dynamik blandt eleverne.

Samtidig skrivetur er en gruppestruktur. Gruppen får udleveret en illustration med tilhørende spørgsmål og gloser, som de skal bruge som udgangspunkt for opgaven.

TRIN 1: Opgaven fremgår af de enkelte ark og illustrationer.

TRIN 2: Eleverne skriver deres bidrag på det ark, de sidder med.

TRIN 3: Når tiden for første skriveopgave/spørgsmål er gået, beder læreren eleverne give deres ark videre til personen til venstre.

TRIN 4: Der startes forfra fra trin 1. Skriveturen fortsætter, til alle fire medlemmer i gruppen har skrevet på alle fire ark. Det er vigtigt, at arket slutter hos den elev, hvor det startede. Eleverne kan evt. fortsætte med at bytte tekster med hinanden eller en anden gruppe, som så retter dem i en Samtidig skrivetur.

I denne struktur oplever eleverne en anden måde at skrive på. Vi har ikke oplevet nogen, der ikke vidste, hvad de skulle skrive. Hjælpe-spørgsmålene er en stor støtte, når eleverne i deres gruppe laver et produkt – ligesom i lyd-tegn-skriv. Ideen trækker på princippet om »fristil« på tid. Eleverne er generelt meget optaget af at skrive en

god og sjov historie, og de bliver glade over, at de kan skrive mere, end de tror. Rette-turen er meget udbytterig. Denne struktur trækker på det, mange elever kender fra procesorienteret skrivning, hvor de gennem gensidig inspiration hjælper hinanden med den svære skriveproces.

Produkterne kan gemmes i elevernes portfolio og tages frem som repetition. Den mundtlige dimension kan også komme ind her, hvis man beder eleverne præsentere én af deres historier for en anden gruppe.

De nævnte strukturer er alle nogle, vi har afprøvet med succes i vores undervisning. Det er vores erfaring, at CL fungerer rigtig godt i sprogundervisningen. Det skyldes først og fremmest, at CL har noget at byde på mht. en faktor, som er helt afgørende for, at der kommer gang i sproglæringen, nemlig at eleverne er aktivt kommunikerende sammen med andre.

Udbyttet bliver størst, når der opnås en vis genkendelighed i strukturerne. Som med al anden undervisning skal indholdet varieres, selvom strukturerne og opgaverne gentages. Efter vores mening er det en fordel med en lille dosis CL i hver lektion eller i hvert fald ugentligt. Fordelen ved CL er, at det kan tilpasses forskellige sprogpædagogiske tilgange, og alt efter hvilket tema og hvilke kommunikationsformer, man arbejder med, kan man vælge den/de CL-strukturer, der passer bedst til formålet.

Aktiviteterne er korte og har god effekt som break i et modul eller som en aktivitet, der giver dynamik i undervisningen. Der kan veksles mellem stående og siddende aktiviteter. CL fungerer i grupper, par eller i hele klassen. Ud over lytte-, tale-, og skrivekompetencer styrker CL de sociale kompetencer på holdet, hvilket er en fordel, da eleverne ofte er samlet fra forskellige klasser og ikke kender hinanden så godt. Alle elever inkluderes, både de svage, de generte og de livlige. Når CL bliver en indarbejdet metode, vil det falde naturligt for eleverne og læreren at tænke stoffet og forberedelsen ind i rammerne af CL, uden at metoden nødvendigvis skal trækkes ned over alt. CL kan flettes ind i den daglige undervisning og bruges på alt stof. Det handler om at tænke i at aktivere eleverne og indarbejde strukturerne lidt efter lidt, så både lærer og elever bliver vant til at arbejde på denne måde, og eleverne bliver mere selvkørende.

Litteratur

Borresen, F. & Rosenkvist, J. (2010):
Vocabulaire et Communication. (Cooperative Learning I). København: Alinea.

Borresen, F. & Rosenkvist, J. (2010):
Présentation et Discussion. (Cooperative Learning II). København: Alinea.